

Чөөн-хемчикчилерде

Чөөн-Хемчик районун көдээ аймагынын аймак-ишчилери тараа бүдүрүлгөсүн көздөдүр дээш бугу улустун демиселинге боттарынын салышкынын кирири-биле аймак-дал турар.

СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтпирлеринге сорук кирген аймак-ишчилер бо чылын тарыга шөлүн угаттырарын шийтпирлээринер. Чижээ, район нийтизи-биле кызыл-тасты тарыга шөлүн эртен чыдагызындаан 15,5 хуу өстүрүп турар. Оон иштинде «Искра» колхоз эртен чыдагызындаан 450 гектар, «Октябрь» 30 чылы колхоз 300 гектар хойну тарыыр.

Колхозтарын болгаш совхозтун аймак-ишчилери боттарынын социалисттик хулаалгын күүсидер дээш чаксы хову аймактарын чогуур үезинде эгелеэн. Тарыга шөлүнүн хойнуруузуун шыгы базыртыган. Шык базыртышкыныга аймак-ишчилер механизаторлардан хой-хөй аяклар хунурунун аймак нормазын ажыр күүседип турар. «Чыраа-Бажы» совхозтун Ак-Хаяда аймак-дал турар №3 бригаданын тракторист Монгуш Октек-оол апрель 15-ке чедир хунурунун аймак нормазын 120-230 хуу чедир күстөккө. Чаксы хову аймактарын оо чижектиг мурнакчыларын хойну көргүзүп болур.

Районун колхозтарында болгаш совхозууда эрте тарыыр тараа культураларын чаштырлыгыныче ам эгелеп кирген. Ленин аттыг болгаш «Большевик» колхозтар чаштырлыганы баштай эгелеэн. Ленин аттыг колхоз апрель 15-ке чедир 300 ажыг гектарга кызыл-тасты чаштырган. Районда хову аймактарын чоруп турарын баштайгы түнели-биле Ленин аттыг колхозка СЭКП райкомунун болгаш райүүсүмүнүн шийчир Кызыл туугун тымыскан.

Чамдык колхозтарын хову турдаларында көскү агитацияны багай эвес тургускан. Чижээ, «Большевик» колхозтун хову турдалаан көргүзүп самбырыныга хунурунун аймак түнелин көргүзүп, «Крокодилди» үндүрүп, чептерини анаа шугумчүлөп бижип турар. Колхозтун планын даалгаларын хову аймактарын тусту-хөй хөйрө-биле көскү черде азып көргүскөн. Хову турдалаан библиотеканыг баш болгаш чаа солуннарны доктаамал чедирип, механизаторларга бекселдерин кылып берип турар. Чаксы тарыга үезинде социалисттик чарыштын мурнакчыларын шаңнаар хөрөнгин колхоз баштаар чери тускайлаан. Агротехниканын сөгүр болгаш аймактык организастар талазы-биле колхозтун бригадаларына агроном эш Кононова ууг аймакты чорудуп турар.

Чаксы хову аймактарын баштайгы үезинде чамдык эки көргүзүлгөргө киргелештир аймактык организастарына улуг чептерини демделгээр керек. Чамдык аймак-агылдар шөлдерин аймак-дал кымыраа агротехниканын чорумун үрөп, эрте тарыыр культураларын чаштырлыгыны оозадалдып турары-кол чептеринин бирээзи ол. Апрель 15-ке чедир аймак-агылдарын хойнуруу чаштырлыганы чорудуп болур турдалаа ону эгелевези турган. Агротехниканын чорумун үрөп турарын

чижээге Сталин аттыг колхозту көргүзүп болур. Чаксы аяктар 60 гектар черин ийир чок агрегат-биле чоруткан. Черин андарган соонда үш хонганда чангыс катал ийиртээшкни кылган. Бир эвес андазын ийирини, катокту коштуруп алган болза, ийиртээшкни биле таптадышкыны кады чорудуп болур турган. Оон анда чамдык шөлдерге ийиртээшкни доора чорутпайн узун дургаар чорутканы — агротехниканын чорумун үрөзүн болган. Ол чорук чаштырлыгына бергедээшкни таварыштырар. Агротехниканын чорумун үрээр таварылгалар өске аймак-агылдарга база турган.

Аймак-агылдын удурткучуларын болгаш агрономнарнын талазындаан механизаторларын аймактык хыналданы кошкак чорутканындаан агротехниканын чорумун үрээр чоруктар болуп турар. Агрономнар боттары хову аймактарын агротехниканы дээш чогуур демиселди чорутпайн, улуг чептер-биле эртежин, чаштырлыганы саадалып турарлар. Чижээ, Сталин аттыг колхозтун агроному эш Комбу, колхоз даргазы эш Ревнюк (боду база-ла агроном эртемнин) кукуруза тарыыр 52 гектар черин ийир чок агрегат-биле чардырган болгаш 2-3 хунер эртен соонда ол участкага ийиртээшкни кылган. Шөлдүн хараганарын, черин чардырар мурунда аштваарын-биле тракторист болгаш прицептик хараганарын тура тырттырар ужурга таварып турган. Кукуруза тарыыр шөлче өдөк сөөртүлгөзүн аймак багай чорудуп турар. СТС-ке септелгени чепес чорутканында болгаш аймакты багайында хой-хөй тракторлар аймак-далы турар.

Ховуа аймак-дал турарларын ниити чөмөниге талазында болгаш медицина хандырлыгында база хөй чептер бар. Чамдык бригадаларда аптекажыгаштар чок. «Чыраа-Бажы» совхозтун медицина аймак-далчылары чангыс-даа хову турдалаан чорбан. Оон ийи совхозта ниити чөмөнүнү багай организастаан.

Районун культура килдинин аймак-далчылары (эргелекчи эш Куулар) ховунун аймак-ишчилеринин культураг хандырлыгынын планын чогадырынга-ла өйлежип турар. Бот-тыгынын уран чүү болгаш хову аймактарын чорудуп турарларын организастапайн турар.

Чаксы хову аймактарын баштайгы хунеринин чептерин дүргөн чайлаадып, аймактык организастарын экинжидер болгаш темпизин дүргөдөдөр бекдик дүрүт дээш демиселди эрге-ажыктары негеп турар.

Тарылганы кыска хуусаада агротехниктиг бедик денелге чорудары — партия, совет организастарын, көдээ аймак-агылдын аймак-ишчилеринин бо хунерде эң чугула сорулганы ол.

Бедик дужут дээш чарышты калдыртып турган, чеди чымдык үшүк чымдык социалисттик хулаалгын додуур болгаш ажыр күүсидер СЭКП-нин XXII съездинде чаа-чаа чедикшинериг ужуражыры дээш бугу улустун демиселге бистик салышкынымыс болур.

П. ПЕТРОВ.

БУГУ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР! 1925 чылда үздөлгөттүгүн

ШЫН

СОВЕТ ЗВЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГаш НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГаш НЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 95 (4885). 1961 ч. апрель 21, пятница. Өртээ 2 көп.

Кубаның талазында бис

Чоннун чөптүг негелдези

Куба улуска үдүр америк империалистерин организастаан чепестик интервенциянын доп-дораан соксадыр дугайында миллион-миллион совет кижилерин үчүгө Кызылдын аймактык чоннары бүрүн каттыжып турар. «Тыва тудуг» трезинин дуржудалыг бетончүзү эш Петров Куба республикага үдүр империалистерин өчүк-чөгээлиг даллашкыныга ханы килеңгөшкенин мынчаар илереткен:

— Таймын бугу делегейге быжыгларынга аймылдыг америк империалистерин бужар үлгедикшининге удурланган ханы килеңгөшкенин додуу-биле илереттир ындыг өстөр тывылбас-тыр. Куба

республиканын хосталгага ынакшылдыг чонунга үдүр өскөрликчилерни болгаш саттыныкчыларын ажыглап, оларга ок-боону америк империалистер берип турар. Куба республикага үдүр америк империалистерин ол кеминг үлгедикшинин доп-дораан соксадыр дугайында Совет чазактын меделгелин бүрүн деткип тур мен.

Куба улус болуун хосталгазы болгаш Хамаарышпас чоруу дээш демиселдинге чазакпаан эвес. Бир эвес керек апарза улуг совет улус, делегейин депшилгели бугу кижилери база оларнын талазында дээрин империалистерге сагындырар апар.

Студентилерниң килени

Кызылда куртенин педагогика институтунун студентилери революция куба улустун хосталгазын, хамаарышпас чоруун бөй тударын орадалгаш америк империалистерин ханыг үлгедикшининге үдүр күчүдүг килени илереткен. Митингиге чүве чугаалаан башкылар Сат Шулуу, Георгий Курбатский, совет Армиянын хурөденинде чаа халажып келген чөлөчү Фелор Крайский болгаш өскөдөр-лаа куба улуска үдүр чепестик интервенцияны дораан соксадырын шыгын негез.

Студент Людмила Ширяеваң ишдирге үнүп келгеш чугаалаан: — Фидель Кастрога удурткан куба улус чаа, аас-кежиктиг амыдыралды тургузуп турар. Иччалза-даа америк империалистер Кубанын чери колония кылып аларын күзеп, чепестик халаашкынын амы-биле организастаан. Империалистерин ол бужар үлгедикшининге шыгын уурлаанып, ону бүрүү шаап тур мен. Мээң атам Ала-чурттуң Улуг дайынын чыдарында Төрөн чуртунун хосталгазы дээш амы-тынын берген. Кубаның уруглары өскү артарын кажан-даа азузэс мен. Кубаның дээринге аас хун чайнап турар!

Сеткиливис тудуш

Делегейде хосталгага ынакшылдыг бугу бөдүгү аяклар-биле кады Кызыл хоорайнын шериг комиссарынын офицерлери, аякчыларын болгаш албан-даакчыларын Куба республиканын тайбын хоорайларын бомбалаан америк империализмин кармап тур бис. Бо чурттап турарымыс XX чүс чылдын 60 чылдарында чурттарынын аразында найырал

Үнүм кадып тур мен

Куба улуска үдүр чепестик халаашкыны америк империалистер организастаан. Кубаның хоорайларын бомбалап, оң тайбын чонун дүвүрөөзининг халаашче америк жекеликчилер кириген. Кара сагыштыг ол ханыг үлгедикшилерге үдүр күчүдүг килең чер бөмбүрөөнде диңмилеп үгөн.

Ала-чурттуң Улуг дайынынин кижикчиин, дайынын айымын ханы билер болганымда, америк үптекилерин ол бужар чердик, арастаныг үлгедикшилер каржы-биле буруу шаап, совет улустун, делегейин депшилгели бугу кижилеринин күчүдүг килениге үнүмү каттым. Совет чазактын ол дугайында меделгелин бүрүн деткип тур мен.

В. ШОЯДУН, Улуг-Хем, «Чодураа» колхозтун чөлөчүмү.

— Фидель Кастрога удурткан куба улус чаа, аас-кежиктиг амыдыралды тургузуп турар. Иччалза-даа америк империалистер Кубанын чери колония кылып аларын күзеп, чепестик халаашкынын амы-биле организастаан. Империалистерин ол бужар үлгедикшининге шыгын уурлаанып, ону бүрүү шаап тур мен. Мээң атам Ала-чурттуң Улуг дайынын чыдарында Төрөн чуртунун хосталгазы дээш амы-тынын берген. Кубаның уруглары өскү артарын кажан-даа азузэс мен. Кубаның дээринге аас хун чайнап турар!

Н. С. ХРУШЕВТҮН С. ФУМА-БИЛЕ БЕСЕДАЗЫ

СОЧИ, апрель 18. (СЭТА). ССРЭ-нин Министрлер Чогуленин Даргазы Н. С. Хрушев Совет Звелединге албан ужурунда чедип келген Лаос хаан черинин чазанын премьер-министри Суванна Фуманы хулаан алган, оң-биле беседа кылган.

Беседа үезинде Н. С. Хрушев Суванна Фуманы тайбынын, нейтралитеттин, бугу чурттар-биле национал чангыс элтиг болгаш найыралдыг кады аймак-далыганын хамаарышпас даштыкы политиказын, аас-чонун эргежок чугула сонургалдарына тааржып турар политиказын чорудуп турар Лаостун чазанын премьер-министри кылдыр көрүп, байыр чедирген.

Н. С. Хрушев болгаш С. Фума лаос айтыры чоокку үеде тайбын аргалар-биле Лаостун чонунун эрге-ажыгына болгаш мурнуу-чөөн Азияга база бугу делегейге тайбын быжыгларынга дүштүр шийтпирдеттинген турар дээринге боттарынын идеялин бадмткааннар.

Маадырлыг чоруктун дээдизи

«Иштинде кижиктиг корабль-спутникти октаргайже салып үндүргөн дугайында радио дамчыдылганын дыннап алган, ол-ла дораан, өөрөөн сеткил-биле күдүмчүе калып үнүп келдим. Анаа-ла далашкан чүве дег, сеткил хаймыккан басып олурумда, холунда сумка туткан, шала аныксымаар, танышым хөрөжөк кижиненче уткуштур кел чыда: — Силерге байыр чедирип тур мен — дээш, холун тула-дыр.

— Кай, мени таныыр силер бе? — Ол хамаан эвес, бис чангыс чурттуң огул-кызы болгай бис, силерин өөрүшкүнер мээнин болур — деп, демги кижин мыдыг.

Оон чүвенин ужурун билеп кааш, мен база атап бодум холум сунуп, ол кижээ байыр чедирдим. Демги хөрөжөк мени кустактап-каш, бодунуң кады төрөөн акымы дег өздөк аяккап, илдинг язы байырлашкан, баар черинде чорупту. «Совет эртемнин төөгүгө күстүр көрбөз чедикшининге холбаштыр чаш ургдан буруу кыргынарга чедир ийнар өрүп турар-дыр ийи» кылдыр болаш, мен база-ла бодумуң оруум-биле чоруптум.

Экин кижинин бо чугаазын Ю. Гагаринин маадырлыг чоругуна хамаарылга чок чүүдү дугайында чугаалаан болза, бүзүрөс турдум. А ол дээрге, керек кырында болган чүдү-дүр. Оон соонда бодум Кызыл хоорайн кезип чорупкам, мындыг ужурадгарга таварыштым.

А. С. Пушкин аттыг ном санынга кире бээрме, анык оол «Правданың» көктөн дугаарларын туткан, бир-ле чүве ажып, дилеэн олур. Таныжып көөрүмге, Танды районда «Революциянын чалбыжы» колхозта тракторист Гудлев деп кижин болду.

— Чүну кончуг далажып дилеп олур силер? — Кижинин корабль-спутникти октаргайже салып үндүргенине холбаштыр бо талазы-биле билигин ийилеялар дээш, моон мурнундагы солунда парлаан чүүдү

дер дилеп олур мен — деп ол кижин харыялады. Кызылдын №1 чайназынга ол эш-биле кире бээрме, иштинде кижиктиг корабль-спутник чеге эөп чанып келген деп радио дамчыдып тур. Чамдык кижилер «чанып келген-дир, магалачымы» джир, өскөдөр өөрөөнүн ден чугаалаар чүве-да тыппас болду. А демги тракторист турган:

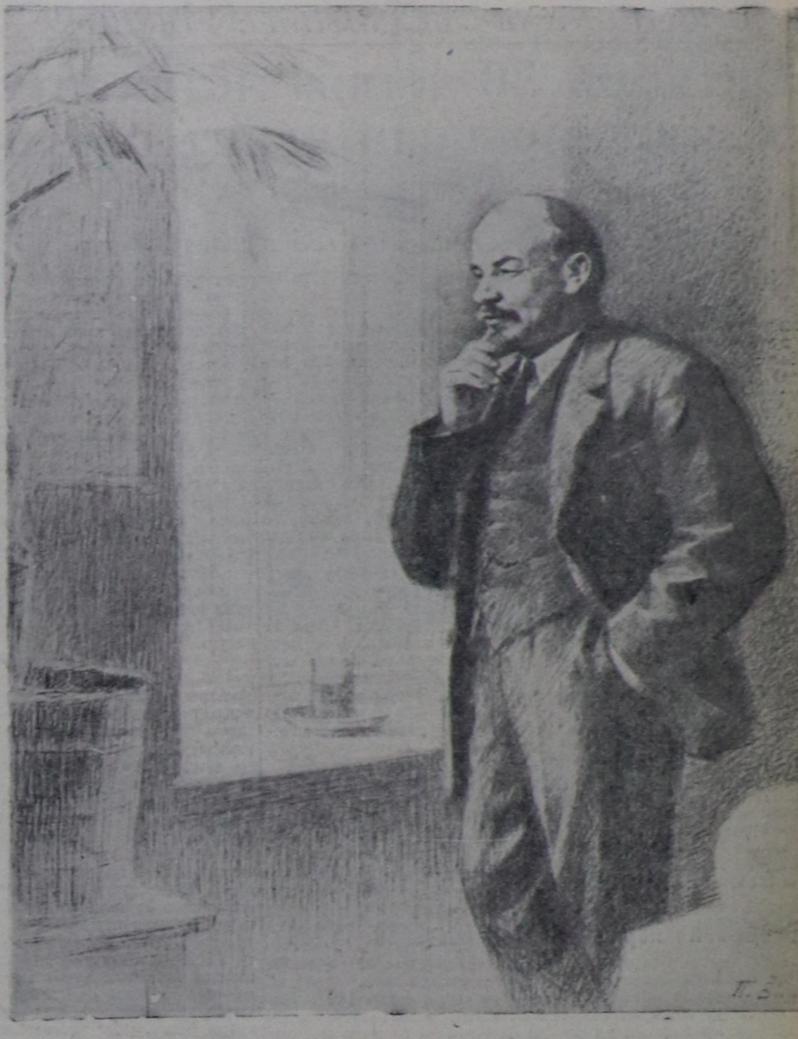
— Ура! — деп, шуут-ла алгырыпты. Иччалза апрель 14-те хоорайнын рыногунга кыллантап чорурдумга, Улуг-Хем районда «Улуг-Хем» совхозта тудукту Д. Онуур кудумчуда репродуктор дыннаан тур.

— Кызыл шөлге болган митингиди дыннадым. Магалыг-ла чүве-дир! Бистин совет эртем болгаш техника даштыкы каргыс чурттарын кызыдып тилеэн-дир — деп чугаалаан. «Чугаалаарым чевен кижин мен, оң өскөзөр чүү дээр мен» дей-дир.

— Бо дугайында чүну чугаалаар силер? — дээрме, ол анык кижин харыялады: — Совет эртемдеринге, инженерлерге, техниктерге, аякчыларга алдар! Октаргайже баштай ужулдуп үгөн эш Гагаринге улуу-биле четтирдим. Мынчанга чугаалап каайн: «совхозумга барган, улам идеялерин-биле аймак-далар мен. Чеди класс дооскан кижин мен. Ам барган, кежээне школа тура бээрге, өөрдөгөм улам-чылар мен. Ол — бистин кай-качкыг Төрөн чуртувуска эң не үрө-түнедик баран болурда, менээ улам эки арганы бээр».

Кызылдын үлгүгү бараанар салдынга баарыма, бир уруг кыллантап чор. Чугаалажы бээрме, Кызылда салыг-кооператив школанын өөреникчизи А. Дунду болду.

— Чүну кончуг далажып дилеп олур силер? — Кижинин корабль-спутникти октаргайже салып үндүргенине холбаштыр бо талазы-биле билигин ийилеялар дээш, моон мурнундагы солунда парлаан чүүдү

В. И. Ленин. РСФСР-ниң уран чүүлүнүн алдарлыг аялдамчызы П. Васильевтин чурван чурдуу.

ИЛЬЧИНИҢ ҮНҮ

МОСКВА, (СЭТА). В. И. Ленинниң төрттүнүн дүвүдүн бээр 91 чыл болганын бугу үеде найысалааче, Кызыл шөлче, Кремльге экскурсантлар хөй-хөй-биле эзеп турар апарган.

Кубага, кызыл булуңарга болгаш ниити чурталаа-даа чедиле келгенине-не улуг баштыкының амыдыралын болгаш аякчы-чорудууларын, оң генералдыг өөрдиктин бугу-делегейге төөгүгү ужур-дугаазынын дугайында, совет улустун болгаш социалисттик чурттарынын улустарын коммунизм болгаш социализм тургузушкунунга ведикшинеринин дугайында беседаларын организастап турар. Беседаларын соонда В. И. Ленинниң чүве чугаалап турда бижиттинген үнүм база дыннап турарлар.

... Төрөн Ильичинин үнү өрүктүг чангылаанып турар-дыр. Ол улуг баштыкынын чугула-чугу чугааларын пластинкага бижиди кааны ол. Оларнын аразында: «Бугу-россиянын Төп Күүсөкчи Комитетинин даргазы эш Иов Михайлович Свердловка тураскаал», «Казин Армияга кийгыры», «III Коммунисттик Интернационал», «Совет эртем чыгырга деп чүл», «Ордумак тарачынар дугайында» деп чугаалаан бар.

Москва чоотугу грампластиник кылдыр Апрель заводу Астрахань, Братске, Винница, Сталинград, Харьков, Ульяновск, Куйбышев болгаш чурттуң өске-даа дык киж хоорайларыне төөгү хунер бекени 10 муң хире ындыг пластиникларын чоруткан.

Алдарлыг болушкунга

Октаргай делегинге иштинде кижиктиг корабль-спутникти салып үндүргенине турсактаан байыр митинг Кызылдын №2 өртүгү шөлөмүзү болуп өрткөн. Митингге шөлөмүн өөреникчилерин болгаш башкылар коллективин алдыга, ала-нелер, школан шөфтүрүр пассажирлер АТК-ынын дээшкенилер база чылгып келдир.

Совет эртемнин болгаш тейин кайтамчы чедикшининге ызыгар чок өрүп четтеринге ийилевишпаш, хөй-хөй өөреникчи шийтирлери дүртүк улдуну чүгө болгаш көчүч эки демдектер доозарын алааннар.

Школада комсомол организастык секретары Светлана Онуур маадырларын иштинде маадыр ужудуку — бирги комсомол ма Юри Алексеевич Гагаринге өөреникчилерин чагалаан чорудуу кандалаан. Ол савады митингти кижикчилери сеткил ханымын ныг улуг өөрүшкү-биле деткөөн.

Пассажирлер АТК-ында пар организастык секретары орозакчы эш Платов кижин бөлгөтенин төөгүүндө бо алдар болушкуну таварыштыр өөреникчилерге улуг чедикшинерини шылаан, шөфтүр турар школамын үстүкү класстарын өөреникчилерин директорин чорини сумдээз Гаувар АТК-нын коллективин аймак-далы-биле хулаан алдыр дугайында администрациянын шийтир диндылган. Школанын өөреникчилери 16 комсомолчулар боттарынын бугу үеде практикаын АТК коммунисттик күш-ажык болгалдыг бекет дег дээш демиселди тур болгалда аймактык өрттирер Ол бригадын удурткучу, АТК комсомол организастык секретары чыгары салар эш Шараев өөреникчилерин салар аякчынын тус мергежилерин шийткени алдыр өөренишпаш, айларын, хвардарын планын онаалаларын хуудан кудулаатын, база чү эки шийларды продукциялар үндүрүп хулаанган.

Чамдык кижилер Ю. Гагаринин октаргайын Колумбузу, Афанасий Никитин джипин турар. Иччалза Гималай дагларынин Эверест деп эң бедик бажыкче бир француз кижинин үненин, делегейин Магеланын корабль-биле долгандыр экинжидеринин, Амудеванин мурнуу волоска чед бергенин Ю. Гагаринин бо маадырлыг чоругуна дөмөлдөөрге, мырынгай иштетип турар.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

— Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

С. САЛЧАН.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

Ивет мыдыг, совет кижин бүрүзү бо дугайын сонурган, анаа чоргаларынып турар. Ол билингир. А бо бүгүнүн болганынын үнденин — Коммунисттик партия, совет улуста.

МАССАЛЫГ КАЛБАРГАН

БАП-ТАЙГА. «Тээли» совхозтун шөлдеринде хову аймакты массалыг калбарган. Бо хунерге чедир 2750 хире гектарынын шыгын базырып ийиртөөн, 380 ажы

СЭКП-НИН XXII СЪЕЗДИНИНГЕ УТКУШТУР

„Октябрь 30 чылы“ колхозтун хойжуларынын кыйгырынын деткээн

100 баш хойга онааштыр 125 хураган дээш

«Чыраа-Бажы» совхозтун Хорум-Дог, Хорумнуг-Кежит, Чыраа-Бажы салбырларынын хойжулары апрельдин баштайгы он көнүнүн бир түндүк совхозтун төзү-Чыраа-Бажыга чыгып келгенер. Баштай келген хойжулар бачым амьдыларына чайырааш, бот-боттамын жуурашып көрүшкөнүн биле өөрүштүтүп амыр-мендинин айтырышынан, арбын малынын кыштан калдыг ашканын, малынын нини байдаларын, чагаалашканын канчалдыр белеткен турарын түс-тузууда көрөшкөн турар.

Хойжуларынын мурнуна түрүп турар соруугаларын хуралдын киржикчилеринге таныштырган. Совхоз 1961 чылда көдө ажал-агыл про-дуктуларынын күрүгө сазар белеткен хузелдеринде, Күрүгө 295 тонна этти, 349 тонна сүттү, 36 тонна дүктү, 2050 тонна тарааны са-дар. Бирги кварталда күрүгө мур-нунга онаалгаларын совхоз сүт-биле 95,5 хуу, эт-биле 330 хуу күтсөт-көн. Бүдүрүлгө планын өзүтээр сов-хоз төрүүр 100 баш малга онааштыр 85 бызын, 100 хураган, 85 анайын, 71 кулуну, кол төрүүр бир хавандан-на 12 хаван оолдарын алыр.

Соңураа совхозтун ажыл-чыннарын шудургу демисели-бир-де чедип алдынар. Мал ажылынын дешилгелин, мурнакчы аргаларын ажылгап, ону ажылчынар ортузун-га непертсели, малга быжыг чен-суурну тургузуп, механизашкын-нын шиндөөдип ап тургаш, 1961 чыл-дын онаалгаларын хуусаа бетинде күөсөдип болурун малчынар шит-тирлешер.

Монгуш Кижээниң чугаалааны: — СЭКП-нин ам болур XXII съездинге алдыр болурун чарышка киришкен, алган хузелгеини улам бедипти, төрүүр 100 хой бургузун-ден 130 хураган, бир хойдан-на 2,2 кг дүк аларын хузелдин. Меңде 340 дүктү, бир дагадан 75 чуургану аларын шиттирлешер.

— Бо чылын колхоз 100 баш хойга онааштыр 120—130 хураган-ны ап болурун аргалары бар. Эки оодар-биле, арбын чен-биле хандыр-тулган мал өөр-дөө, хой про-дуктуу бөөр-дөө. Ол дугайын мурнак-чыларын дуржулгазы бадтыкч тур-рар. 100 хой бургузунден 135 хура-ган алыр дөш берген сөзүмү бы-жыг турар мен. Сиген шөүлү сут-гарын, дүктүтүүн бедипти тургаш, 20 тонна сигенин белеткөрүн ху-зелдин — деп, колхозтун мурнак-чы хойжуу Х. Саңыспаа бадтыкч чугаалаа.

Аурага санал берген еске-дөө колхозчулар 1961 чылдын Май 1-ге СЭКП 11-нчи Кыйгырыларынга сорук кирип, шитини мал ажылын хөндүдериңе боттарынын арга-сү-мелерин солдуруп, партиянын болур деп турар АЛН съездинге ажыл-чакеректери биле төлөтүп уакужы-нын хузелденер.

Чөөн-Лемчик районун «Больше-вик» колхозунун малчынары сөз-үн быжыг-биле тулуп шыдаарлар. С. МОНГУШ.

Большевикчилер сөзүн быжыг-биле тудар

— 1961 чылдын төвчүзүндө төвчү чүс баш хойга онааштыр 120—160 чедир хураган алган хойжу-ларга саналдар тыпсырын колхоз аштар чери шиттирлешер. Ол чо-ку колхозчу малчынарын ажыл-чакеректерин улам бедиткен. О чылын 100 баш хой бургузун-ден 130 хурагану алыр дөш бер-ген мен. Шитини малчына ы-мыр чөк-суурну тургузарына бо-лумун үзүмү киришкен-биле Ба-алалы-Тей адаанда сиген шөүлү сутгарын, хураган болгаш еске-дөө түдүдери аштар тургаш, 10 тонна-нын өвөш эвес ситенин белеткөр-гөн—деп, хойжу эш К. Ондар-оод чугаалаа.

Колхозтун бүгү малчынары чоок-тоо чаа болган хурагына «Октябрь 30 чылы» көдө ажал-агыл артели-дөө хойжуларынын эгелешкенин ий-биле деткивишаан, бүт-дө гааларын болгаш куралынарына ий-ван көрөш, төрүүр чүс баш мал-чынааштыр 120—130 хураган, 100 баш анайын, бызын болгаш кулуну, бир хавандан-на 16 хаван оолдарын, сар икен бургузунден 500 кг сүттү, бир хойдан-на 2,2 кг

Чеди чылдың шалыпчы тудугларында ЧУ-НУРГАНДА ГЭС

КЫРГЫС ССР. Кыргыз Совет Социалистик Республиканын Учурдугуна тудуу турар ГЭС-тин тудугулары оң баштайгы ийн тургалдын бо чылын-на амыр-алга кирир деп боттарынын алган бедик хузелдегилерин дүр-нүн-биле-ле күөсөдирин орал-дыптыр турар. Иван Якуховтун шытааны слесарлар бригада-сында амыр-хөрек эки, СЭКП-

Улут Ленин Коммунисттик партия-ны тургузуп тура, ону эрге-кагыр-ганы холонга ап, бүгү улусту со-циализмге баштап шыдаар ажылчы агынның дайынчы эвгерткен кыл-дыр көргөн.

Сарый каттышкан болгаш күш-түт, массаларын тура-соруун бар-ымдалап база аңа салдарын чеди-рин шыдаар партия чокта, социалист-тик идеалдар дөш шиттирлел бол-гаш бодун бердинген демиселин эр-гежок чугулазын массаларга бүтү-редип шыдаар партия чокта соци-ализмнин тилелгенин дугайында чугаа бежин туруп шыдаас дөжөн ажылчы чоннарын холосталгыт демиселин бүгү делегеге төгүштүт дуржулгазы көргөшкөн.

Бистин чуртувустун ажылчына-ры болгаш тараачынары 1917 чыл-дын октябрьде империализмнин фронтунун бир дугарында үзө ша-канын болгаш социализмге инити-ледип бир дугарында тулуп тургус-канын, демиселге кайнадалган, мас-саларын удуртурунун аажок улут дур-жулгазын чыгып алган коммунистер-нин денинги партиянын оларын баштап турганы-биле таймырлап болур. Херекти кайнаар, канчаар башкараарын ийлап билер база улус-тун чогаалычы күштеринге кызы-гаар чок бүтүредип партия чаа инитиледип тургузарынын көстүп өөрбөн берге болгаш нарын сорул-галарын чедикшиини-биле шит-тирлеш шыдаан.

Коммунисттик партиянын полити-казы марксизм-ленинизмдин эртем-ниг үндөжинеринге тургустууга. Боттук фактылар, хей-инитинин практиказы политиктиг шутумун үндөзүн болуп турар. Бистин пар-тиянын политиканын кезеде чедикшиинин болуп турар учуру-болза, ол политика боттук байдал-дарын барымдалап, хамаан чок көөр чорук-биле, инитиле амьдыралы-нын болушунунун үндөзүлгө субъективтиг өзү-биле көөр чорук-биле өтөшкөн келгенде болгаш амьдыралдан үнүп кээп, чүвенин алыс утказынга дүжүп турар поли-тиктиг негелдерин ийди үндү-рүп келгенде болуп турар.

ЧУРУКТА: бригадир эш Якух-нов болгаш слесар эш Минга-лиев олар тудуунун суг дамчы-дыгызынын нини шутумунда этелге амьлын мылп турлар. СЭТА-нын фотохрониказы.

КЕЛИР ҮЕНИН МЕХАНИЗАТОРЛАРЫ

Тыванын механизаторларынын саны чыл тудум көвүдөтүр турар. Көдө ажал-агыл механизаторларынын Балгазында учула-шезин дески билилгит бугун от-рад машинистер-трактористер бо чылын дозуп үнер. Ол амык кижилер бедик дүктүтү алыр

дөш демисепишаан бистин об-ластың ховуларына удавас ажылдап эгелээрлер.

Чурукта: эң дөре белүк өөр-никчилер практиктиг кичээле.

Сөзү болгаш фотозу Б. Хольшинини.

Төлөптүг күш-ажылчы орун

Нызылдың автосептелге заводунда мотор септенчизи, ол кол-лективте калбарган социалисттик чарыштын мурнакчысы Ондар Кара-олович Серээ байырал мурнунун күш-ажылчы элчезинге турулушаан, күш-ажылга бедик көргүзүлгөни чедип ап турар.

Мотор септенчизи болуп 27 чылдарда ажылдап келгеннин дургузунда ол бугурулгенин мурнакчыларынын олурунга үргүлчү туржуп, кызыманкай, бедик бугурулчулуг күш-ажылды дөш чакантыг дээш шаңгалы—Ленин ордени-биле болгаш медальдар-биле шаңнаткылаан.

— Партиянын XXII съездинин ажытынар хунунге чедир чеди чылдың үшкү чылынын онаалгаларын чедир болгаш амыр күөсөдирин, база мензө быжылган ийн комсомолчу оолдарны мо-тор септенчизиниң туснай мергежилни өөдөрин хузелнин тур мен. Онтаргай делгемиче кижини салып үндүргөш, менди чагай деир эгидип аларын хандырган совет эртемге болгаш техникага, Коммунисттик партияга болгаш Совет чазамга нызыгар чок чо-гарланмышшан, мон сонгаар ийн далкыр күженишиктерин-биле ажылдарын, чүгө эң эки шынарлыг продукциялар бугурун үндү-рерин хузелнин тур мен—деп, коммунист Ондар Серээ чугаалап турар.

А. ДАРЫ-СЮРЮН.

Мурнакчы чолаачы

Ийи чыл бурунгаар Салчак Хулер-оол Бай-Тайга районун «Мал-чы» колхозунга чү-дүрүктүлөп ажылдап турган. Мөңгү-Тайга-нын даштыг болгаш ка-дыр оруктарына маши-наларын билдиле-биле башкарып, дүн-чүн чок ажылдап турар чолаачы өөрүн көрөш, ол «ки-жиде сорук турда чо-лаачылар эргени кан-чап чедип албайн, мы-дыг эргени амырлаа чедип аар мен» — деп шиттирлеш алган.

Оң соонда Салчак чолаачы өөрүн дүштү амырла-шас апарган: бо чүл, моон ады чүл, чүвүчү моон ады чүл, чүвүчү канчаар давазында чылдагаан

А. АИР.

Чоннун садыг хандырылгазын улам экижидер

Чурттакчы чонун калбак херек-ледин эргежок чугула бараанна-ры-биле үзүктөл чок хандыраы садыга мурнакчы, дешилгели ар-галарын непертердири, хей-инитинин чөмөннелгезин экижидери, — амы үеде совет садыгнын мурнунга чу-гула сорулга болур. Бо соруугалар-ны күөсөдип талазы-биле Чөөн-Лем-чик районун садыг болгаш инити-нин чөмөннелге черлери биче эвес ажылды кылган.

Районун хуучулар төлөзөкчи-леринин чоку чаа болган хуралы районунга херектөөчүлөр инитиле-нин 1960 чылда болгаш бо чылдын ботти кварталына ажылынын дугайында өтөттү диннап чугулааш-канын, районун ажылчы хандыг-биле анализтөө көргөн. Эрткен чыл-ны райпо үрүмкөтө сазар бараан сазарылгазынын планын 98,9 хуу, оң иштинде хей-инитинин чөмөн-нелгезинин албан черлери планын 105 хуу күөсөткен. Оң ийи, хлеб-булка кылгылары бугурунун 112 хуу, көдө ажал-агыл про-дуктулары болгаш чиг-өтти белет-көрөрини планын 118,2 хуу күөсөт-кен. Садыг ажылдакчыларынын мурнакчыларынын хузелден өскөн, олар чамдык чаа аргаларын херек-леш эгелеш деп, ол хуралга дем-делгевиншаан, районун садыг бол-гаш инитинин чөмөннелге черлери-нин ажылдыа чөптөстөрүн илере-дип, моон сонгаары соруугаларын айткан.

Районун кооператорлары бо чыл-дын бирги кварталында багай эвес түнделдери чедип алганар. Рай-по үрүмкөтө сазар бараан сазарыл-газынын квартал планын 105 хуу, оң иштинде садыг четкелери — 106 хуу, хлеб-булка кылгылары бугурунун болгаш сазарын 149 хуу, көдө ажал-агыл продуктула-рын болгаш чиг-өтти белеткөдөрүн 150,3 хуу күөсөткен. Эрткен чыл-дын бирги кварталына дензөргө, 136.700 рубль хей барааннары чоңа саткан.

Садыгнын культуразын бедиде-ринге, чурттакчы чонун херектөө-дөрүн чогумчыл хандыраарына, херектөөчүлөрүн үнүп кичээлгел-дип диннап, боттадыраарына кы-зыманкай ажылдап турар садыг-лар районда хей. Квартал планын 110—139 хуу чедир күөсөткен Чалаана хоорайда № 11 магазинин эгелекчизи эш Шоева, Чыраа-Ба-жы, Хорумнуг-Кежит, Байжы-Алаак магазиннеринин эгелекчизи эштер Откан-оол, Соппа, Чиндол, ном магазининин эгелекчизи эш Потехина, автолавка садыгызы эш Ростовцев дөш, оон-дөө өскө-лөрүн эки ажылы демделээр.

Оң-биле чергелештир, садыг база хей-инитинин чөмөннелге черлери-нин ажыл-чорудулазында үндөзүн чөптөстөрүн ам-дөө бар болуп тур-ганын төлөзөкчилер илередип, шынгын шүгүмчүлөшөр. Садыг-нын чамдык ажылдакчылары совет садыгнын чуртунун сагыр, оң культуразын бедидер талазы-биле демиселин кошкач чорудуп турар-лар. Чамдык магазинерде ба-рааннарын делгелгез багай, мага-линерин ишти болгаш даштыг ий-лел, садыг амыкчыларга эелдеч эвес чоруктар чамдык садыгылар-да ам-дөө бар. Ийи садыгылар-га Баан-Тала магазининин эгелек-чизи эш Хоряков, Чалаана хоорай-да аш-чөм магазининин эгелек-чизи эш Зверев болгаш оон-дөө өскөлөр замааржыр. Эш Зверев аш-чөм барааннарын болгаш чок-ла чан-

дыр дензилеп, бодунга кончааны болгаш, херектөөчүлөрүн караан ажыттап садыглап турар. Эш Хо-ряков магазини чогуру үезинде ажыт-пас, ажылга эртен орай келир, кез-жөө эрте чапар болгаш, садыг амык-чыларга каржы-донгун ажылдап турар. Ол, мраккы коданнарда мал-чынарын амьдырал херектөөчи-лериче салгып салбайн, барааннары оларга чедирип садыглабайн турар.

Районда 28 садыг четкелеринде 13 магазин кварталдын сазарыга планын чедир күөсөткөн. Оң иш-тинде Хайыраканда, Хөндөргейде, АТК-да, СТС-те магазинер (эрге-лөкчелери болгаш Кыштымов, Бюр-бю, Кривая, Кочина) бараан сазар-ылгазынын квартал планын чүгө 93—97 хуу күөсөткөн.

Хей-инитинин чөмөннелге черле-рин ажылын чонга таарымчалыг болгаш ажыктыг кылдыр ам-дөө өлө-түргүзүп ап шыдаван. Чалаана хо-орайда столовая, чайнаа чөмөннел-гези мынарын экижидери чедип албаан, ассортиментизи дыка кызын, ийиги бюлдуларынын холуксаалары (гарни-рлер) чангыс арай. Нога аймактын кылган чөмөн эвөш болгаш нацио-нал бюлдуларынын мырнын кылбайн турар. Хорум-Дог столоваянын ажылы окта-ла экижидейн турар. Бо-ла бугунун учурунда хей-ини-тинин чөмөннелге черлери инити-зи-биле квартал планын дөштүгө-лө 92 хуу күөсөткен.

Кадрлар-биле ажылды райпо баш-таар чери мынчага чедир экижидей шыдаван. Ажылга төлөк чок ийи чангыс кижилер райпо системалы-да ам-дөө бар. Чижээ, хамааты эш С. Манган-оол хлеб быжыгар черни эгелекчилер тургаш, да-ганын шоодай-шоодай-биле өр-лөп, ону өскөз садыглап, бодунга амык кончааны тып ап, азыратты-нып турган. Оң ийи, быжырган хлеб-булкаларынын магазинге дүжа-вай тургаш-ла боду өнүктөргөни садыглаар турган. Манган-оолдун шак мындыг ажырыкын, мангыс чорудуп райпо баштаар чери (эш Салчак) чүгө аңаа чик көрүп турган эвес, харын ону үрүмнү дургузунда ажылга тулуп турганын төлөзөкчилер хуралы шынгын буртуу шапкаан, Эрткен чылын Хорум-Дог магазининге толаныч В. Трояковту ажылдадып каан. Баш айлар болганда Трояков 13 муң рубльдин бараанын сачтыгалаан. Ол хөргөнгөн ам-дөө 10 муң рубль чедир эгиттинмеш. Чалаанын «Искра» колхозка садыглап турган Х. Доржунун тудугалы 11,2 муң рубльден 3,8 муң рубль (эрги аш-ча-биле) ам-дөө эгиттинмеш. М. Дезер, Д. Фенер-оол, Коматина оларын кырмада хей түнүгү өрө-самчылдалар эгиттинмеш турар.

Уучуларын төлөзөкчилери чылындын райпо баштаар черинге чатыгарын берип турар. Мынча-ла-дөө, оон хууселденгиче кичээлгел салбайн турар дөш, төлөзөкчи-лер райпо баштаар черинин дарга-зынын алдына шыгын шүгүмчү-лөдөрүн кылган.

Чөөн-Лемчик райпоунун хуучу-лар төлөзөкчилеринин хуралы рай-онга садыг ажылын экижидеринге чок кичээлгенин салып, ажылчы чонун өлүп турар материал культу-рталыг херектөөчүлөр хандыраары-нче улуган чатыгарын хулол ал-ган болгаш Барыш-Лемчик райпо-нун 1961 чылда социалисттик чарыш-ка кыйгырган.

М. СЕВЕН, «Шынның» корреспонденти.

ПАРТИЯНЫН ЛЕНИНЧИ ПОЛИТИКАЗЫ—УЛУСТУН ПОЛИТИКАЗЫ

XX съездинин айткан шутуму партиянын XXII съездинге болгаш ленинчи Топ Комитеттиң Пленуна-рын шиттирлеринде улам чоңо-доткыч хөжүктүнгөн. Ол шит-тирлерин кол утса-шымары болза, чурттуң бугурулчу күштеринин бугу-тур талалыг хөжүктөзүн хандыра-рынче, коммунисттин материал-тех-никтиг базанын тургузарында бол-гаш напистиктиг чурттар-биле эконо-миктиг тайбын чарышка ССРЭ-нин тилелгезин хандыраарычче шит-тирлел базанын кылдыр арганы бөөр шак индиг өзүдөни экономи-калы бугу адыраларына чедип алы-рып айтканында болуп турар. Пар-тия өндүрүлгө чеди чыл планын төлөзүлгө болгаш ону амьдыралда чедикшиинин боттадыраары турар, массаларын коммунисттик өзүтө ки-жиптирлешкан, бугу өтө хамааты-ларын коммунисттик инитиледип тур-гузарынын материалдык болгаш иде-кейлик киражчилери боттадыраарын чедип ап турар.

Коммунизм дөш демиселин чо-руп турарынын үезинде массалар-ды карызылаан партия улам кал-гартып болгаш хандылаш, чүгө массаларын өөрдип турар эвес, харын боту олардын база өөр-ниш ап турар, бодунун чедикши-нерин шүгүмчүлөкчү өзү-биле үнел-деш көрүп, чөптөстөрүн болгаш таарымшас болушунунарын диди-ми-биле илередип турар. Партия улустун мурнунга бодунун ажыл-чөдөрүн дугайында өтөдүн докта-ма берип турар болгаш улус чоңа чүгө чедикшиинин дугайын эвес, а чөптөстөрүн дугайын база аякын-биле чугулап берип, ол чөптө-стөрүн чайладыр дөш демиселе массаларын кыйгырар турар.

Сөзү чылдарда партиянын улус-биле сүмөлешкенин, улустун кыл-га-биле чугулашканын көрбөзүн чаңгыс-дөө мындыг шыгын политиктиг ийикпе ажал-агыл хөмчөгөлөр чуртта чок болган. Ол черле билдин-чир: партиянын төлөзүлгө турар хөмчөгөлөр миллион-миллион кижилерин чугула эрге-ажыктыры-биле дүжүп турар. Эдулт политика дөжөгө «...кайда-ла миллион-мил-лион кижилер барыл, оон эге-дөөр, чүгө аңаа шыгын политика эгелээр...» деп Ленин айткан. (Чол., т. 27, арын 77).

В. И. Ленин политиканы эконо-миканың төптүтүүнүн илерешкенин кылдыр тодараткан. Бо ленинчи формула «эн-не байлак болгаш хей-талааларыг. Экономиканың төлө-рөттүгүн тура, инитиледип мате-риалдык амьдыралынын өлүг келген херектөөчүлөрүн илереттишаан, эконо-миктиг соруугаларын шиттирлеш-ринге политика аажок улут ролду ойнаар. Ажал-агыл хөре—бистин инити хөревис, ол дөжөгө биске эңче соотурганчыг политика болур деп Ленин чугаалаан.

Ол дөжөгө чүгө резолюциялар өөс-тир, ол дөжөгө чүгө декларациялар, бе-седалар өөс-тир. Коммунизм турту-зушунунун дугайында декларациялар болгаш бөседалар база хөрек-Олар коммунисттик туртузушунда бистин эңче соруугалычы чедип алы-рынын ортун мырмаш турар хө-рөдөр ишкеш болуп турарлар. Мын-ча-ла-дөө кол болгаш шиттирлел чүл болза боттук хөректөр, инити-ледип материалдык чагай чүгөдөрүн бугурун турар миллион-миллион кижилерин күш-ажылы болур.

— Оң ийи коммунизмдин бугуру-туртузуктарына коммунизм дугайында Маркстын, Энгельстын, Лениндин өөрдилгелери болгаш формулаларын шөжөк-биле билдири чөптөс. Бугурулгеге эки ажылдап ба-за билди хөрек. Оң башка комму-низм туртузушунунун дугайында цитатааларын, чугааларын кым эки билдир дээр дугайы маркс-далар кылгырыга өй, амьдыралдан хоорудан, а коммунизм дугайында өөрдитип практикага херектен бил-бес, чаа инитиледип тургузары дөш демиселин шын организаштап бил-бес шөжөкчилер болуп берип бо-лур деп Н. С. Хрущев демделгөн.

Харын-на бистин ажал-агыл чедикшиинерин чурттуң күчүнүн быжылган, бугу делегейин ажылын чоннарын мурнунга оң алдарын бедипти, бугу делегей хөжүктөзү-нин бугу чорудулаарына оң сал-дарын улугтарыны турар. Улетурун болгаш көдө ажал-агылы учуру-нун дензелин бедидер дугайында, улустун чагай чоруну бедидерин дугайында айттыр, — ол өң чугула политиктиг айттыр, «Кы ону бил-беим, ол партиянын политиказын-дан чүчү-дөө билбес, ол бугуру улудурукчу-дөө болуп шыдаас» — деп Н. С. Хрущев чугулаан.

Инитиле амьдыралынын үзүктөл чок дешилгезин политиктиг улуду-рук

НАДАРЧЫ М. ЧУЛДУМ

«Чыраа-Бажы» совхозтун Хорун-Даг участкада Монгуш Чулдум совхозта дуржулгалыг малчынар-ның бирээси.

Сөөлгү чылдарда Монгуш Чулдум турт иштинин өшкүлөрүн бедик продуктулуг аягы укса-биле экинчи-дин, улуг аякка кылган. Өшкү-нүн алайлашканынча сагыш салып чыл бүрүдө-ле каш-каш чус анай-ларын менди ап келген. Совхозтун малчынарнын социалисттик чарык-тына киришкен, кадарчы төрүр 100 баш өшкүтө онаштыр 130—140 анайларын доруктуларын хү-зүнгөн. Оң өшкүдөрү кыштан хүр, менди ашкан. Чулдумун ко-даньда нитини-биле 318 агор, оң иштинде төрүр 244 өшкү бар. Бо чылдын эгезинден бээр 243 анай-ларын 223 өшкүдөн менди алган. Артка өшкүдөрү ам үдө анайлап турар. Өшкүлөрүн чылды ийи удаа анайларын чедип алырын кадарчы шиттирлөөш агор хуаалар-биле эдержилген организастан эгелен.

— Ангор өшкүлөр чурт иштинин күдери ышак чик адыр бөл, ишпен мал болур. Оң дуккуру бол-гаш эткири чурт иштинин өшкүлө-рүндө дыка бедик. Оларын чылды ийи катап анайлашты база болур. Кышкы үдө оларга хал-даштыг өвөс оларды таарыж. Ангорларнын чөвүн чазын март, апрель айларда кыргынын чулга. Ол үдөн эртир-рер болза чөк төгөрө черге калар. Иччагыш кыштакта база чазыга чыгып кажаларын тудуу дерини чулга—ден Монгуш чулгаал оар.

М. СЕВЕН.

«ШЫННЫН» МАТЕРИАЛДАРЫНЫН ИЗИ-БИЛЕ

Хемчеглер алдынган

Сүт-Хөл совхозта часкы хову аялынга белеткедич оожум чорут-тууну турарында, дугайында «Шы-нын» рейд бригадасынын чүлү мартта үнгөн № 72 «Шынга» пар-латтыган.

СЭКП-нин Сүт-Хөл райкомунун секретары эш С. Лихтинин редак-цияга дынашканы-биле аларга, ре-йдини изи-биле хыналда чоруткаш, совхозтун часкы хову аялынга белеткедич дугайында айтырыгын партия райкомунун бюрозунга тур-гускаш, организаствыг хемчеглерин алган соонда белеткек аялы шу-дан турган. Совхоз тарыхыга ор-ганизаствыг кирген, эртен чыгын алдарган черлерин шыгын «бүдө бажырган, үдөр аяккаш кылар чө-рлерин андарып турар болгаш сөөлгү хүнерде үрөсүн чажышканын эге-лөө.

Бижикчи Н. Донгактын чагаазыга үндөйлөш, Чиди-оол, Ширбикей-ларын Бай-Тайга районуну Мугур-Аксы суурда көдөө клубка кино, концерт көр дөң көрүкчүлөр бажынардында сайдалар алгаш чөдө бөрийа илереткен чүлү мартта үн-ген «Шынга» парлаттыган.

Ажылчы чоннар депутаттарынын Бай-Тайга район Советинин куусек-чи комитетинин даргазы эш М. Ан-горуянын редакцияга дынашканын хыналда парлаттыган чүлү мартта үнгөн «Шынга» парлаттыган.

Ажылчы чоннар депутаттарынын Бай-Тайга район Советинин куусек-чи комитетинин даргазы эш М. Ан-горуянын редакцияга дынашканын хыналда парлаттыган чүлү мартта үнгөн «Шынга» парлаттыган.

Ажыл-агы болгаш культура тур-гуузушкунуна бистин чак чедиш-канын өвүрү бугу делегей хем-чөгө бистин тинделгенин чөк-шүдүн турар. Коммунизм дөш де-мисадич улуг-чаагай программа-биле совет улусту чөпөтөшкөн, партия тамчытаны бербей, кезе-де бунураган шимчээрин кылгыр-тыр. Партиянын политиказын бил-бес, чедип алдыган чүдүдөргө оожуруларына белең, дүгүгү хү-биле чуртап турар ындыг удурук-чуларын Н. С. Хрущев сылга шү-гүчүлдөө.

Улуг, ыччала-даа боттук план-нардан көрар кижилер муракчы, депшилегич чүдүлөрүн үнөшп шы-даас, олар чедишкенин удуруктуу база шыдаас. Доктап туррунча, дээтүгү хуви баш удуу көрбөс ашан удурукчулар өскөлөр-биле, партиянын негеделерин билир-биле, бистин улузувустун чаагай чорун дөш, коммунизмин тиндел-гени дөш бодуну бугу күжүн бол-гаш билин бээрлер-биле солутту-ган турар.

Политикага догматизм, эргижирөөн хевирдерден, аргалардан, лозуннар-дан халбактанар чорук политиктин шыгыны частыргаларга чедирер. Догматиктер, шажилекчилер поли-тикти болгаш ажал-агы айтыр-ларын боттук байдалдарга дүшүр-мерген болгаш бидилин-биле шит-тирлөөрүн политикадан илередип шыдаастар. Олар болушкунарын боттарынын шиттөөдип алганы фор-муларга албан-биле таарыштырып ордундаштырлар. Чижээ, күрү-ненин, нитилегин өңүтүүнү үнөш-веттинген совхозтар колхозтарга болгаш ажал-агынын өлөөн дээди хевир болуп турары бидилгени. Алаа үндөйлөш, чер-черде чамдык удурукчулар чөккү үдө колхоз-тарын совхозтарга шилчидеринге

МЕХАНИЗАТОР-ФЕРМА ЭРГЕЛЕКЧИЗИ

Бүрөн-Бай-Хаак — Каа-Хемнин байлак каас-чараш черлеринин бирээси. Оң агаар-бойдузу чүтлө анаа төрүттүнгөн, өскөн кижилерин эвес, харын өскө чер чуртуугуларын изиг ынакшылын хаара тудуп, оларын бодуну черинин чаартыкчылары болгаш шиттөөдичилери кылдыр улам сырын хандыкшыдып ап ту-рар.

Төрөн чуртууну мурунда ак-сет-килдиг бараан болган бодуну совет ажал-ишчилерин найрадыг күш-ажылы Бүрөнниң ховуларында бол-гаш шынааларында, дагаларында бол-гаш арга-инженеринде үзүктел чөк хайгырып турар. Ол күш-ажыл мыда Ленин аттыг көдөө ажал-агы ар-телин кыска үе иштинде му-ракчыларын денеленге чедир кел-дүрүп үндүргөн. Ол көдүрүшкүнү-нүч болгаш чаартылганын маастыр-лары мыда Бүрөн-Бай-Хаакта чур-тап, ажылдап турарлар.

Оларын аразында мурунда Ке-мерово чурттуг чоран эш Николай Михайлович Борисов база бар. Ол чаз-ла 30 хар чедип чорур анык киж, Николай Михайлович Сарыг-Септин машина-трактор станциязын-га слесарьлап ажылдап турган, ол коллективтин база бир муракчысы турган. Кажан партия көдөө ажал-агы дүргөн хөдүждеринче чу-гула кичөөнгөйи салгаш, механиза-тор болгаш инженер-техникти кадр-ларын көдөө баарын кылгырары биле-ле, эш Борисов патриоттук көдүрүшкүн-биле Ленин аттыг колхозка көрөп, оң келигүнү бооп кигоеш, анаа доктаамал ажылдай берген.

Оң кол эртеми слесарь. Колхозта үр үнени иштинде автослесарьлап ажылдап турар. Николай Михайло-вичиниң угааныр болгаш кылыг-гы киржилгени-биле Ленин аттыг колхозка таара кургалыр черин (су-шилка) тудары, оң иштиги дер-жилер кылары, клубту, гаражты, мастерскаяны, контораны, магази-нын, төп сүт-бараан фермазын, хава-ан фермазын болгаш оң-даа өскө ту-

дугуларын иштиги держилерин кы-ларын боттандырган.

Колхозта кол-кол бугурулге чө-рлери кыска хуусаанын иштинде кол-дуунда механизастаттынып, кол-би-ле кылар, төп күш үндүрө ажал-лаары дыка чигеткен. Чижээ, ме-ханизастаашканын чоруткаш, саан-чылар боттарына быжыгашан ине-териниң санын көүдөткөш, беш саанчыларын өскө ажылы хостап чоруткан. Чүтлө оң безин 6680 рубль камнаттыган.

Николай Михайлович чүтлө авто-слесарь эвес, а дарган, комбайнер, чөлаачы — каш лапкыр мергекчи-леринг. Ол, чылдын бугу үелеринде колхоз бугурулушунин аяк-бүрү адырларына үзүктел чөкка кир-кири турар. Механизацияны несте-редир, ажылдадан үнгөн материал-ларын болгаш кезектерин ажылда-ла килер үндүрүлгени улуг чүткү-дүг боттандырып турар.

Дүжүт ажаап алышкынын болгаш төрааны күрүнеге садарынын изиг тулак үелеринде таара кургал-дыр чөргө эргелекчилеп, боду кур-галдыктып, олакчылап ажылдай бээр. Штат бугура турза чогутур ажылдарын боду-ла солуп тургаш, олакчылар тудар чарыгалды кызы-рганнан колхозка төп камнатаны берген.

Эш Борисов төп сүт-бараан фер-мазына инженерни тургузуу ажаа-зын таарымчалыг болдурап сорулга-биле мурунда турган автопопканы солааш, оң орунга инженер бөдү-бүлө суг ижер болгаш боду ажиты-нын, хадыгын турар халышты чогаалып кылгаш, ажылдага кир-ген. Хаваан фермазына суг сордуруп үндүрө херексизди тургузуу, сүтүнү ыраткан дажылап, төп күш, артык чарыгал үндүрүп турганын солаан. Кыштын соондуга инженер, хава-ан, бызаалар чыгыткан сүтү ту-разында ижин турарлар.

Партбюро болгаш колхоз баштаар чери ажыл шала хөдүдүр тур-р, а боду улуг дензилг бугу-

рулге коллектив болур төп сүт-ба-раан фермазынын эргелекчинге эш Борисовту томуйлаан. Колхозта парт-бюро секретары эш Долгов чаа эрге-лекчини фермага элестип чедирип көргө, оң ажылдакчылары эш Бо-рисовту изиг өөрүшкү-биле хүзөп алгаш, кады ажылдай бергенер.

Эш Борисов бодуну ажал шагы-нын төп кезин ферманын бугурулу-гезинге, ажылдакчылар аразына элестирип турар. Саала үезинде техниканы хайгаарап, чамлык эди-лелерин кылып турар. Фермага ме-ханизация килерин, септелелерин эргелекчи боду-ла сазт чок кылып турар ужурунда колхоз анаа артык техниктиг ажылдакчы тутпайн ту-рар.

Чырык, чылыг, делгем, арыг-си-лдиг өрөөлдерде инженерни электри-биле саара, оларын шала алын адантарга-ла боттары кире бээрлер. Олар эөлчөөн безин билер, боттары-ла манап турар кылдыр чачкыкан. Инженерни өки ажаап, чөмгөрүп, эвелек көрүп турарында, оларын саала чорудар станокка килерип келдеринден сазган соонда үндү-рүп үзөөн белең эвес кылдыр чач-чыга бергенин саанчылар чулгаалп турарлар.

Ол ферма саанчыларын ине-териниң саны төп, Чижээ, комму-нист күш-ажылын шалпычты деп аладыр дөш демисежин турар-ларын бирээси аш Ульяна Яковле-ва энин чылын 30 инекти саар хү-лөктө алгаш, херек кырында 65 инекти сагган. Ол чыл иштинде 81 тонна сүтү саап алган. Ол күш-ажылдын бугурулушун 4,5 катап бедиткен. Ол саанчы өөрүнге, ыла-кы дуржулгазы эвеш анык саан-чыларга бодуну дуржулгазын дам-чымды берип түвө.

Фермага инженерни баглавын хостук тургузары, бызааларын чы-лытпаан өрөөлдерге доруктуруп, соонка быжыг кылдыр өрөдери, сикосту ферманын девисежиринге чөк кырынга салыры, мал чөмгөрүн инженерге кайы хамаан чөк бастыр-бас тускай черлерге каап бөөри шагда-ла боттаткан.

Николай Михайлович кызык-ка-кы күш-ажылы болурун аны-да, илешкейлиг төп-нити ажыл-дакчы. Ол партбюрунун бежигүнү хүлөөлгенин чүткүдүг күссөдип ту-рар. Нити хуралга болгаш бюрөгө айтырылганын белеткөөр, четтестер-ни ол-ла черинге эдер, ажылдын арга-мергезинде дадыкпаан кадр-ларга практиктиг дуза чедирер дөш ышак ажылдарын боттандырып ту-рар. Ол СЭКП райкомунун бежигү-нү, көдөө Советтин депутаты хү-лөөлгенин төлөнтүп шыгыч бол-гаш ак-сеткилдиг бараан болуп ажылдап турар.

Николай Михайлович техника та-лазы-биле номнарын, журналдарын, солундарын доктаамал номчуп, тех-никтиг билин, мергекчилер доктаа-мал бедидип турар. Оң-биле чө-гөдөштер экономика болгаш поли-тика талазы-биле билин өрүдө-лери база кызып турар. Ол сорул-га-биле тодаргай экономика өөренир бөлүмдө өөренип турар.

Н. ЧАМЗЫРЫН, Каа-Хем район. Ленин аттыг колхоз.

Ленинградтың станок тудугжуларында

ЛЕНИНГРАД. Свердлов аттыг заводтун станок тудугжулары үнелиг эгелешкенин кылган. «Чеди чылдын үшкү чылын муракчы дуржулганы массалыг негеделеринин чылы бодураалынар» деп кылгырыгын олар үндүргөн. Бугу-де муракчы, чаа депши-легич чүдүлери бригада, участок, цех бугурунне негеделерин бугу-рулушун коллектив шиттирлөөш. Станок тудугжулары төп чүдүлери кылдырып айткан алган. Олар бирги эөлчөгө база бир массалыг кезектер — чадалыг валюттиг ажылдап кылдырып авто-матчыларын хүзүнгөн.

Чоокта чак Тес-Хем районун те-ву Самгалдай суурга районда пар-тия эге организацыйларынын сек-ретарынын болгаш пропагандис-терини, политиктиг болгаш эртем билгерт негеделеринин нитилегин кежигүнеринин каттышкан се-минары болап өрткөн.

Бир хүннүн семинары

Семинарга кукуруна болгаш чигир сөөккөдөн тарыры, оң бедик дү-жүтү алдырын аргалары, колхоз-тарга комплекслиг бригадаларын тургузары, эртен чылын районун колхозтарынын 100 гектарга онааш-тыр көдөө ажал-агы продукция-ларын алганы, бо чылдын сорулга-лары болгаш өскө-даа темаларга лекциялар болуулаан. Оң мый хой ажылын улам мый хөдүдери-нин дугайында болгаш Сибириниң көдөө ажал-агынын муракчыла-рынн чөвүлөд хуралынн түнөл-дерин районун ажал-амчдырып-биле холбаштырган плеткелдерин семинарны килчилерин дыйнаан.

К. КОМБУ.

Харысалгадан ол канчап чайлаары?

Көдөө ажал-агынын Чаалаанда дуржулга станциясында профбиле-дерин ажылчынар комитетинин даргазына амгы үдө ажылдап ту-рар эш О. Ойдулаа моон мурунда партия, совет болгаш ажал-агыни организацыйларынын удурун ажалын кылып чоран киж, Областык сов-партшколанын ол доккаш, амгы үе-де СЭКП ТБ-нын чанында партия-нын дөди школазынын элестиг бол-луп өөренип турар. Хурал-суглаага, экзаменерге оң чугаазы чараш-даа, сагынгыр болгаш чечен-даа. Ону даштыккан көргө, культурулу болгаш шиник кылдыр кеттиникен чорур киж. А ол хирезинде-ле, Оң Анаевич партиянын болгаш кү-рүненин сагыла-чурумунга таары-шып үлгелерин кылып чорутур. «Оң Анаевич чогун черде мидыг чүдүлери кайы кыла бөөрөн» деп чамдык эштер болла-да бээр чаа-вас. Илгич болла-да болдуган факт ол-ла хевээр арттар болгай.

3—4 хонукта ол улаштыр аргалап турла, айлык бир чеди хонуу бил-диртөйи эрте бээр турган. Комму-нист Ойдулаанын ажалыга хары-салга чөк аргаалар чорун СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райкомунга канчап бидилмезен дээр. Ыччалаажок, Ой-дулаага хамаарыштыр райкомун талазында кандыг-даа хөчөгө ал-дымааны чере эдентиг.

Дуржулга станциязынын амгы Хөндөргей участогу кажан «Кызыл тараачын» колхоз турла, оңу эш Ойдулаа элөөр үнени дургузула дааргаалаан. Артелин ажал-агынын үжөн мунчуларын бирээси Ойдулаа сегидерден туржук, харын улам сайлараткан. Чаалаа ховурага кел-геш, 2—3 хонукта, Хөндөргейге —

Көдөө ажал-агынын Чаалаанда дуржулга станциясында профбиле-дерин ажылчынар комитетинин даргазына амгы үдө ажылдап ту-рар эш О. Ойдулаа моон мурунда партия, совет болгаш ажал-агыни организацыйларынын удурун ажалын кылып чоран киж, Областык сов-партшколанын ол доккаш, амгы үе-де СЭКП ТБ-нын чанында партия-нын дөди школазынын элестиг бол-луп өөренип турар. Хурал-суглаага, экзаменерге оң чугаазы чараш-даа, сагынгыр болгаш чечен-даа. Ону даштыккан көргө, культурулу болгаш шиник кылдыр кеттиникен чорур киж. А ол хирезинде-ле, Оң Анаевич партиянын болгаш кү-рүненин сагыла-чурумунга таары-шып үлгелерин кылып чорутур. «Оң Анаевич чогун черде мидыг чүдүлери кайы кыла бөөрөн» деп чамдык эштер болла-да бээр чаа-вас. Илгич болла-да болдуган факт ол-ла хевээр арттар болгай.

1960 чылда ситен, саван, сясос белеткедичин үезинде эш Ойдулаа агаардан хөзүү саннары база ту-дуп бижөөн, 1888 тонна ситен, 800 тонна саван, 1664 тонна сясос белеткедичин дөш мезелин хынап көргө, херек кырында 294 тонна ситен, 14 тонна саван, 164 тонна сясос бар болган. Ойдулаанын күрү-не мегелөөр бугуру үлгелеринин үр-жунула нитиниң төп малы бо кызын алап чоран. Ындыг түрүб-зе, партиянын күрүнени мегелөө Ойдулаага СЭКП-нин Чөөн-Хемчик райком (секретары эш Дилгижек) кандыг-даа харысалга хүлөөткөн. Харын-даа эш Ойдулаа СЭКП рай-комуну кежигүнү деп бедик хү-лөөлгени амга чеди эдлештишпаан.

Агаардан хой хөзүүн саннар би-жиш, күрүне мегелөөринден амтыла нитинин өңүтүүнүн кажар арга-биле ашк-хөрөгү шиттөөдип алыр чазыг оорукче ол база кирген. Оң дааргаал турган колхозу дуржулга станциязынын бир участогу болган сөөдүндө Ойдулаа төлөзө чогуру 2 муң (эрги ашк-биле) рубль түнүгү эртен үндүр бижилгип алган. Бо чылын малчынарга солу чагы-дып бөргөнгө 10 муң рубльди (эрги ашк-биле) станциянын директору эш Сомамдан чөпшөрдүн алган, оң 2150-нин Оң Анаевич бодун-га ажылдаан. Малчы эш Ондарын алза чогуру 1700 (эрги ашк-биле) рубльди Оң Анаевич кассадан ка-жар арга-биле ап, база-ла бодуна шиттөөдип алган. Алаа хамаарыш-тыр ол малчынын чулгаалп тур-ганы: «Нитиниң малын 12 чыл ду-гузунда шыдаар шаам-биле кады-рып, каалапал келдим. Ам көзө бистин Оң даргавыс эртен чылын ажылдап алган 1700 ашканын ка-жар арга-биле чоолтапкаш, хөрөп каалтып, Оңу негеп чадалым. Ындыг алыскак, чиксек мегечи киж ал-дарыг Коммунист партиянын ке-жигүтүнүн билидин канчап эдилеп чорур чөөр?»

Партиянын болгаш күрүненин са-гыла-чурумун чагыс эвес удаа үсеп келген Оң Анаевич Ойдулаа харысалгадан канчап чайлаары деп белеткенип турар. Ленинчи иде-ларын тутунуу алаа-биле, Коммунист партия бистин совет улу-зувусту долу тинделгеше—комму-низмге ашар чорур.

А. ПЕРЛОВСКИЙ.

Эрткен субботада

Суббота хүнү. Хүндүктүн 12 шак четпейн турла-ла ажылдап кел-дер хептери келдикен, хүүстөр, ширинилер, дырбаштар туткулаан кижилер кудучуларга «ру, куду артыкшы, даштыг чорун тургу-лаан.

— Кызылмыстың төп кудучу-лары чыгын дыка чараш ногал-апар аз, эжим. Илгич Ленин кудучулууну ол-бо талакы кылды-ларын ажал бидилгертга магалы-га—серин, хөлөгелит. Чамдык куд-учулар база ындыг болган болза, аа!

— Баш чылдар эртерге база-ла мычпал баар. Алаа чүтлө бугу кы-мыччылар бистерин чагайжылыга дөш ажылга, илешкейлиг киржи, төрөш олурукан алыштарга сагыш төвөшканын ажаала, хайгаарал херек.

Хөдүрүндө хүүртер туткулаан ийи кыс аразында ыччаар чулга-лашп бар чоразынар.

№ 2, 7, школаларын өөреникчи-лери культураны болгаш дына-шылганын Гастелло аттыг партия-не, оң иштин ашпаш аргаалары-биле илгич хөтөгү, чыскалышкан бар чоран.

12 шак турла-ла бугурунне, өрө-диче, алаан организацыйа чөвөр-лөни девисежиринде, кудучуларга чагайжылыга, арыг-шөөр дөш кайышканын ажылдап эгелөөн.

Красноармейскаа кудучулуна ажал-хайныкынын болган. Куд-учууну ол-бо талакыда ажылдап кижилер дыка ырак хөмчөөдип чө-дө шейду берген. Чамдык кижилер олурут муштар орну касылаан, чамдыктары эргиде таран муштар-нын аразын аргылап ашпаан, ча-дыктары алыштарын удуу сугарып тургуулаан. Ол кудучуга ховура-ны үлгүлү комбинадыны «сөлөкө-тор» тудууну, ховураын эрт камгаланын ажылдакчылары ажылдап тургуулаан. Олар төп дөс хова харанынын болгаш өскө-даа чадап үнүштерин олурукан.

Дээрламга комбинадынын да-рарыкчылары болгаш ажылдакчы-лары комбинадыны девисежирин аш-тып аргалап, чагайжыккан. Типо-графийанын ажылчылары Шетинин кудучулууну үстүү чөвөрүндө олурукан үнүштерин чагайжык-калышта илешкейлиг ажылдаан.

Олуксөөмүнү иштиги херектер эргелелин коллектив боттарынын онаагыт үнүштерин ажаап хайга-раар талазы-биле чыл бугура сагыш-човангыр амылаан келгенинден оларын харылаан турар участо-гарында олурукан муштарын өтү-дөөн эки. Бо эртен субботкени ол коллектив хамаарышкан участо-гулда муштарын бугурун-биле ашпаш аргалаан.

Бо чылдын апрель 1-ден май 1-ге чедир Кызыл ховурага чагайжы-кылыштын шалпыч алын чарлаан. Бо чутуга ажылга кызылчалар илешкейлиг киржин—төрөн хоо-райынын чагайжыкылыга дөш боттарынын үдүг-хууун киришти-рип турар.

Т. САЯН-ООЛ.

ЧАА ТУДУГЛАР

ЧУРУНТА: Змиевскинин суг күжү-биле ажылдар электри станциязынын тудуунда. Бо чу-рунту бугу-эвилелдин «Чеди чыл боттанышында» деп фото-чу-рун делгезден алган. СЭТА-нын фотохрониказы.

белен турганнар. Олар өңү-хөрө-гүннү колхоз-кооперативтиг хевир бодуну аргаларын ам-даа ыракта-ла төптөөн, ол хевирин ам-даа хөг-жүдөр херек дөзөрин барымдаала-байн турганнар. Оң өскө бир чижек. Боттук байдалар тургузууга берген муракчы колхозтарда болгаш сов-тарда колхозчулар болгаш совхоз-тарын ажылчылары боттарынын инектерин нитинин ажал-агынынга сактылашкан, а боттарынын өг-бүлө-деринге херек сүт продуктуларын нитинин ажал-агынынга садып ап турар апарган. Чамдык удурукчу-лар инектерин нитинин ажал-агы-нынга ажаарынын аргалары бол-гаш ажалчы чоннарын сүт продук-тулары-биле хандырынын байдалы белеткенин өөрүбүзе, бугу ине-терин массалык-биле садип алырын эгелеш, ол хемчегин хажытпааннар. А практика кырынга ажал-херекке ол хоралы болган.

Бистин улузувустун салым-чолу-нга, коммунист тургузушкунга амчылдырчы чутуга ужу-дузалыг политиктиг нарын айтырылганын кажчаар шиттирлөө чоругуру дөзө-рүнүн үлгөргө-чижөөн партиянын Төп Комитеди көргүзүп турар. Удурунун болгаш тудууну эргелеп башкалары эде тургузар дугайында, МТС-терин эде организаствар болгаш техника-ны колхозтарга садар дугайында, белеткелерин системанын өскерттир дугайында, школаларын эде тургу-зарынын болгаш оң амчылдыр-биле харылаашкын быжыгаш дугайында, күр чөвөрүн шиттөөдип алырын дугайында партиянын шиттирлөө-нүн дугайында сандыгыра манаа таарымчалыг. Бо бугу болгаш өскө-даа айтырылганы партиянын поли-тиказы дуржулгаларын түнөөнүн үндөнгөдөн, амчылдырды боду-нун негеделеринин үндөнгөдөн ажылдап кылган.

Бистин партияныс төгүлүгү хагы чылдагаларынды тымылдырып кел-бөөн илгич лозундарын кажан-даа идип үндүрөй чоран. Иччала-даа кандыг-бир форманы өскертти-рин чугулазын амчылдыр дөзөн бөргүзө бөргө, партия алаа уткуш-тары шиттирлөө-биле чоруп, чаа

оруктарын дилеп турган. Кажан поли-тикага эргиде херек аларганда бодуну сорулгаларын билер поли-тиг, бир эвес ындыг эргидеде шы-гыч болгаш хагы чылдагалар бар дөзөринге ол бугуруу болза, ол эргидеде тымылдырын билер херек дөш Ленин өрөткөн.

Улуг-даа, биче-даа айтырылганы боттандырып бодачылыг кылы-рыла, бугу онаа байдалдарын, она-загай чүдүлери, турун турар бай-далды барымдааларына партия ө-рөдип турар. Чижээ, ажылчы чө-вөрүн кижилердин айтырыгын ка-барты тургузушпаан, партия суд-прокуратура ажылдакчылары со-вет чөвөрүлгөсүн, социалист нити чуртуугуларын чурумун болгаш оң-даа өскө чурун үрөөлөргө удуу хөй-нитини улам хөй мобилиза-стырын сүмөлөөн. Кандыр-бир үрүм-кө үлгедип дөш кижилерин чүтлө кез-чегинде хемчеглери-биле көрө бө-рөй, чамдык таарыгаларда улуг эвес үлгедип кылган кижилерин ажалчы чоннарын коллективтерини даанялаашкын шилчидип берип бөзүр. Иччалаажок чам

ДЕПШИЛГЕЛИГ КИЖИ ТӨРЕЛГЕТЕН — КУБАНЫҢ ТАЛАЗЫНДА

Дортикос биле Кастронун кыйгыры

ГАВАНА. (СЭТА). Президент Дортикос биле премьер-министр Фидель Кастро Американын болгаш бүгү делегейин улустарына даразында кыйгырыны үндүргөн.

«Каттышкан Штаттардын империализми Кубага удуз калчаалыг агрессияны кылган, ол агрессияны дугайын баш удуз чарлаан болгай. Оон хөдөлмөчүлөрү болгаш авантюристи бистин чуртуустан бир черинге дүжүртүнгөн. Кубанын революстугу удуз оларга удуз демисели эрестиг болгаш маалымдык биле чорулуш, оларны тычча шаап шыдаар бис дээрзинге бүзүрөп турар.

Ынчанмыжежок, ап-сеткилд каттыштырар дугайында Американын болгаш бүгү делегейин улустарын кыйгырыш тур бис. Ылангыя бот-

Куба чаактыг дымнады

ГАВАНА. (СЭТА). Апрель 18-те түс черинде-биле дүкенин 1 шакта куба чаактыг Фидель Кастронун ат салганы тускай дымнадын парлап үндүргөн, революциянын чепсектиг күштери Лас-Вильяс мунуун Муруну-барыны кезезине дайынын күштеринге удуз маалымдык биле тудурун угулчулуп турар дээрзин мыда чугаалап турар. Империализмге деткиген хөдөлмөчү шериглер ук мунуун ол ке-

Кубаже халдашкын

ГАВАНА. (СЭТА). Дашыкынын контрреволюстуг күштери Кубаже халдаан соонда Кубанын ариктари чогоунда эштип чоруш турар америк шериг кораблдеринин болгаш америк шүүргедечи ужуар-хемелевоню долу деткимчезин ат турары тодаргай.

Кабо Гуано ордулуктун кырында «Б-26» дээр бомбардировщикти сүрүп чоран бир куба самолёт авианосец кырындан ужуш үнгөн ийи реактивтиг шүүргедечилер «Б-26» деп бомбардировщикти камгалай бөөгө сүрүшкүнү соксалар ужурга таварышкан.

База бир таварылга үезинде куба

Ак бажыца чөвүлөс хурал

ВАШИНГТОН. (СЭТА). М. Сагательянин даамчыканы болза:

АКШ-тын президентизи Кеннеди демократтарын конгрессе удурукчулары-биле чөвүлөс хуралын апрель 18-тин эртенинде Ак бажыца кылган. АКШ-ка белеткеттинген саттыкчы идегеттерин Кубага удуз үлүктен чепсектиг агрессияныга холбаштыр АКШ-тын президентизи Кеннеди ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев-

Ак бажыцын меделгели

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Ак бажыца парлага айтырылганын талазы-биле секретары Пьер Сэллинджер АКШ-тын далай шериглеринин Флорида девискээринге болур дайыныч өөредилгени АКШ-тын президентизи Кеннедини хайгаарап көө-

КУБАДА БОЛУШКУННАР

БЕЛГРАД. (СЭТА). ТАНОГ агентилдин корреспондентизини Гаваанадан дымнадыны «Эузар» алырга, Кубанын найсылалында дүвүрүнүн чок. Ария болгаш милиция удуз шаваар халдашыкче шилчез дээрзин Кубанын чаак дымнадыны. Баштайгы меделер-биле алырга, ач бо үеде тудуушкуннар Лас-Вильяс-

АКЫ-ДУНМА ПОЛЬШАДА

16 чыл мурунуна 1945 чылдын апрель 21-де Польша биле Совет Эвилелинин аразына найрал, каймыкызынга дуузалыжга болгаш дайын сөөлүндүн кады ажалдажылга дугайында керезе ат салдырган турган. Ынчан дайынын болгаш ажалдан баш уруктары бистин ийи чурттарынын каймыкызын-даа хөвөр артышсаан, бистин чердеринске дайын өртүнүн чыж хөвөр турган, а кижилер үр үеде керезин чорашан сөөлүнде төрөэн бажынарнын өртөч орунуарынчине чанын кээп тургулаан. Ада-чуртун Улуг дайынын чылдарында «Найрал» болгаш «каймыкызынга дуузалыжылга» деп сөстөр гитлеринг элекчилерге удуз демиселге совет болгаш польша дайыкчыларын кады төккөн ханы-биле, акы-дунмалыкы эзуун чепсекти демисели-биле бижыллаттынган. Бистин найралдык оон даразындагы чылдарга улам-на ханымы-биле бадмкаттынмып, бижыккан.

Советтер чуртуну дуузалымчы чокта, ССРЭ-биле болгаш улус демократизинин чурттары-биле кады ажалдажылганы чурттайп тургаш, бо хире кымса үеде бистин бүгү чартыкылыгы боттадырп, бугуруч куштерин хөгжүлдесини мындай белки денилин чедип ап, күчүлүг үлестирүү тургузуу, улустар аразынын харылаа байланын бижим турушу ээлеп шыдаас турган ийи бис. Эи турган черлерде аажок удуз үлестир комбинаттары ажаллап турган, шагда-ла кадымчылаан турган кодээ сууржугаштарда заводтарын хоораздарын чыж дүргетини үнүлөп турар, бистин уругуларын чаа-чаа шолдарже чоруп турар, а миллион-миллион кижилер ажал хунунун сөөлүнде боттарын бажынарныга шөлөэн удуз, дымнадын болур апарган чо-

КУБАНЫҢ РАДИОЗУН ДЫННАДЫ

ГАВАНА. (СЭТА). Апрель 18-те эртенгиин 10 шакта (Москваны-биле 18 шакта) Кубанын радиостанциялары боттарынын даамчылаалары соксаткаш, «Венсеремос» дээр радио солуну тускай даамчыларга чангыс шугун-биле каттышкан. Совет чаактыг меделгели болгаш Н. С. Хрущевтун АКШ-тын президентизи Кеннеди бижини Пренса Латина агентилдин Гаваана алганын соонда бүгү чурт ону дымнаа.

Тулчушкуннар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Юнайтед Пресс Интервейшыл агентилдин дымнады турары-биле алырга: Лас-Вильяс мунуун дүжүртүнгөн интервенцилерни кагардан адык күштер атакалап турарын Куба контрреволюстуг идегеттерини удуз жуураалыг төлөвлекчи даамчыткан. Ол-ла төлөвлекчини чугаалааны-биле алырга, реактивтиг самолёттар интервенцилерин турустарын бот-боллап, агардан боллап турарлар. Ол-ла үеде интервенцилерни танкылар-биле база атакалаан.

Контрреволюстучуларга өлүм!

ГАВАНА. (СЭТА). Кубанын улус бодунун Төрөэн чуртундан өскерилгенерин кадыг шынгызы-биле шаажылап турар.

Апрель 17-нин дүкенинде Гаваанын «Да Кабана» дээр шивезинге сес идегеттерин боллап алыргын дугайын Кубанын радиоу дымнакта.

Ол идегеттерин өлүкчү болгаш хоралачы чорукту үлүктөгөн дээр шычаар шаажылаан.

КНО-нун Политиктиг комитетинде

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Апрель 17-нин кежезинде болган хуралында Политиктиг комитет Каттышкан Штаттарын агрессти үлүгедилгениге Куба Республиканын хомадалы чугаалажып көөрүн угулчулдоон. Кубанын девискээринде дайын чорудулгаларына АКШ-тын чепсектиг күштеринин аажок холгаарлашканынын дугайын президент Дортикос мезээ дымнактан дээрзин Кубанын даштыкы черектер министр Роа меделгөн. Кежээкини 5 шак 30 минута турда интервенцилерин «Б-26» деп бомбардировщиктин сүрүп чорашан куба самолёттиг америк ийи шүүргедечилер Кубанын суг девискээрлеринге үзе кирген, ол шүүргедечилер Кубанын суг эрнинин чанында чоруп турары Каттышкан Штаттарын авианосецини ужуш үнгөн деп ол чугаалаан. Мезе алган меделерини «Эузар» алырга, Гуантанамо базадан америк доктаамал шериглер Ориенте мунуун шүргүп кирген интервенцилерин талазында бооп алгаш, дайылажып турар дээрзин Роа база айтыган. Америк чаак Кубага удуз доора агрессиядан дорт агрессияже шилчез дээрзин бо бүгү бадмкатп турар деп Роа меделгөн.

Даразында санал берген румын тыла Букаун бүгү-нитти тайбыны деткиринин өргө-ажыктыгы барымдалааш, Куба Республикыга удуз дайын чорудулгаларын доп-доруа соксаларын негеп турар революциянын төлөвлекчин комитетке кирген. Чепсектиг халдашкыны боттандырып турар шериглерге калдыкызын деткимчезин доп-доруа соксаларын Кубаже халдаарында девискээрин болгаш чепсектерин ажылаттырып турар чурттарга кыйгырыны резолюциянын төлөвлекчинде база бижээн. Амгы байлалдарда Каттышкан Нациялар Организациянын ап чорудар ужурул өнө-өвөш дээр кемелдерини резолюциянын төлөвлекчинде киргенин румын төлө меделгөн.

Америк чаакка удуз Кубанын келуш үндүргөн буруудамчыкчыларын дугайында тайыдыр бээр биле америк төлөвчин ойталааны биле холбаштыр, бодунун чиктигини турарын ССРЭ-нин КНО чанында доктаамал төлөвлекчин В. А. Зорин алергейлээн. Америк төлөвчин мунуун тайыдырларын апрель 18-те комитеттин эртенги хуралында кирзин деп В. А. Зорин негезе.

АКШ-тын төлөвлекчин Э. Стивенсон Кубаже америк интервенцилерини фактыларын дүлөп көрбөзүн база каттап орадашкан.

Оон даразында Кубанын даштыкы черектер министр Роа сөс алгаш ам бо үеде Каттышкан Штаттар Кубада интервенцианы ийи фронттар-биле боттандырып турарын меделгөн.

АКШ-тын агрессти үлүгедилгенин дугайында Кубанын хомадалы Политиктиг комитетини апрель 18-те болган эртенги хуралында чугаалажып көөрүн угулчулдоон.

ЙЕМЕНГЕ СОВЕТ ДУЗАЛАМЧЫ

Йеменниг Кызыл-далай эринде Ходейда хоорайнын чогоунда чуртка баштайгы далайын Ахмедиа порту туккан. Ол порту Совет Эвилелинин техниктиг дуузалымчы-биле туккан. Портуун материалдары болгаш дериникин ССРЭ-ден келген. 300 ажыг совет тускай эртенкилер Йеменниг мун-мун ажыкчылары-биле кады тудуга ажаллап турган. Портуун механизирин башкаар мержезилде шингээди алган ийен калдар өскөн. Портуун тудууга үнгөн хөргенгилерин Совет Эвилели чингелдегер негелдерини «Эузар» чээл-биле тыгсакан.

Портуун девискээринде далай вокзалды, нефть базаны болгаш өскө-лаа дериникин тургускан. Электростанция, механиктиг мастерскаялар болгаш радиостанция ажаллап, 2000 ажыг километр ырак черде чоруп турар суднолар-биле харылааны боттандырып турар.

Портуун чогоунда суурну болгаш гостиницаны туккан. Портуун өртөзелинге пассажир болгаш чүкүтү суднолар кээп турар.

Йеменниг экономиказын хөгжүдеринге болгаш национал камаарышпас чорун бижылгаларына Совет Эвилелинин ак-сеткилдиг дуузалымчыын йеменчилер бед-дүй-биле үнелер чоруп турар.

ЧУРУКТА: Ахмедиа портуун тудугулары—Йеменчилер болгаш совет тускай эртенкилер портта келген баштайгы суднону уткуп ал турары. СЭТА-нын фотохрониказы.

КОСМОНАВТ—ЭЗУЛУГ СПОРТЧУ

Баштайгы космонавт калдыг болурун, ол калдыг шынарларын шингээди алыр ужурунун мырнай чокта чаа-ла маргышын турган бис. Санал-оналдар янзы-бүрү турган, ыччалы-даа бүгү кижилер — эртенденер, инженерлер, журналистер оларгайже ужудар кими кадым, бижым, меге-шыраак, чангыс сөс-биле чугаалаарга, эзулуг спортчу болур ужурулг деп бодалга чангыс зай болганнар.

Маргалаалар үези ам эрте берген. Баштайгы кижин—Совет Социалистиг Республикаларын Эвилелинч хамаатызы умудукчу майор Юрий Алексеевич Гагарин оларгайже чораш келген. Ынчангаш, «Восток» деп көрөбөлүштүгине олуп алгаш оларгайже баштайгы умудукчуны кылган ол кайгамчытыг совет кижинин амдырал-чуртталганын чарылбас чүүлү спорт болуп турганын билер бис.

Черге мекен-чаагай зоп келгенин соонда Юрий Гагарин боду мындай деп чугаалаан.

— Спорт кырынга ынак мен. Баскетболду камынтан хей ойнаар мен. Оон ынак, хаахтаарынга, конькилеринге, бадминтон ойнаарынга ынак мен. Ол эки оюн, киниге чогуур каңалыкшынын бээр.

Шынап-ла Юрий Гагарин спортка, ылангыя баскетболга кончук ынак, ыччалгаш аңса ол чедишинериндегилер-да болуп келген. Чижээ, Саратовтун аэроклубуна өөренип тургаш, клубтун ол чүгө баскетбол команданын ойнакчызы эвес, харын-даа оон тренер болуп турган. Ынчан безин Юрий Гагарин ийги разрядтын спортчузу, баскетбол талазы-биле бирги категориянын судьязы турган.

Оларгайже умудукчуна бодунуң белетилинин үезинде Юрий Гагаринге спорт улуг дүзүн чедирген. Оларгай делегеминге мага-ботту шыраган туттунар төлөздө, сула шимчээшкенин өскө хөвирлери-биле чергелештир, ол дээрге бедни чердан шурашыкчылар-даа кылып, сугга шымып-лаа тургулаан. А улам-на бижым болгаш шыдамын болур төлөздө, үргүлч хааптап, конькилеп турган. Ынчангаш Юрий Гагарин бодунун ажал хунун эртенги гимнастиканан эгелеп турганы-ла чайлаш чок.

Ол бүгү болза оларгайга умудукчу болгаш оң-биле холбашыг бүгү бергерини чедишкенин ажал эртерде Юрий Гагаринге кончук дуузаланы чигизин чок.

«Кайгамчытыг чедишкени биле холбаштыр совет эртемге чуретин ханызындан байыр чедирип тур мен, а майор Юрий Гагаринге—делегейге нөстүр болбозун спортчу тергин улуг чедишкени-биле холбаштыр чуретин ханызындан байыр чедирип тур мен!».

Ийе харын, мындай улуг чаагай чедишкенин делегей көрбөзүн-ле шын. Ынчаарга ону Советтериниң улуг чуртунун төлөвлекчин—Совет Эвилелинч хамааты Юри Алексеевич Гагарин чедип алган.

Аңса алдар болгаш хунду! В. БАКИН, (СЭТА). Москва.

ОБЛАСКА АГААР-ВОЙДУСТУҢ БАЙДАЛЫ

Бөгүн обласка булуттагылап хаап турар хун болур. Чамдык черлерге чачыс, дагларга — хар чаар. Кызылга чашкын шоолуг эвес. Хат солугу барыны чүк угланымшыкын, ойтанында болгаш чоруту дымзыр.

КИНОТЕАТРАЛГА

БӨГҮН «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Роман болгаш Франклин» — 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; биче залга: «Эге»—4.30, 6.30, 8.30 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Музыка команданын оодары»—11.15, 1.15, 3.15, 7.15, 9.15 шактарда. «ВОСТОК»: «Мезе шынаамын кижилери»—3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ТЫВА ОБЛАСТЫН ХӨГЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫ

Бо чылдын апрель 23-25 хунеринде Алексис ПАРНИСТИН

„АФРОДИТА ОРТУЛУК“

деп, 3 көжегелиг, 5 көргүзүлгү шиизи болур. Шининг эгелзери кежээкини 7 шакта. Билет салып алырынга коллективтиг чагыларны хулээп ал турар. Дирекция.

Хоорайларга, ажилчылар суурларга эмчиниң дүрген дуузын чедирер дугайында дүрүм

1. Дүрген дууз станицызы моон азданды кирген таварылгаларды эмчи дуузын чедирер:

- а) ар кемелешкин, балымламышын, сөөк сынганы, чүс кадырылганы, электи тогуна соктурганы, баш меззи шимчезин, чалдык соктурганы, үжээн, алдыканы, хун херелениг калтырганы, сугта дүшкени, тынш орунуч өскө чүе кижилер, хорланганы, амитынынга боку четтинер дээр орадашкынын кылганы болгаш өскө-даа шак ындг айылдыг оозал-оозактар болган үеде;
- б) хенертен меделерин оскунары, мезге жам даамчыры, чүрөкти болгаш улуг хан даамчыларын дүрген келер турар санды; раакшыныры, бүгү хөвирин хей хан тектүүшүнери, психиктиг аарыларын хөдөөзининг келерзакшыныры болгаш өскө-даа амитыныга айылдыг аар аарылар үезинде.

2. Дүрген дуузын станицызы айылдыг оозал-оозак таварлашкан, азы араан кижилерге эмчиин дорт дуузын чедирерден аңгыда, азыркы кижилерге болгаш божуур деп барган керезинерини санитар транспорту-биле түс-түс эмиледегилер чедирип турар.

Кезер аларган согур шөүлүзү, дедир кирбестин бөөртен, шөүлүзү дүмүгаштыкынын, улуг хирин азы шөүлүзү тыртылган, уруг дау мунгаштыкынын, улуг хирин болгаш өскө-даа доп-доруа келген саванын даштыгы иштешкени болгаш өскө-даа шимчээшкени хөдөө эл эмгери негетини турар таварылгаларын диагнозу илап шын тургустунганда, база ол ишкеш иште хөвиркен кижилерге чалдык хөй-нитининг черлерин азы бажынынга эми дуузалымчы чокка божупкан үеде, ар-берге божуушкуннар болган бүтү-ле таварылгаларда азыркы кижилерин санитар транспорту-биле эмиледегилер чедирер.

3. Дүрген дуузын станицызы азыркы кижилерге доктаамал эмилеши турар болгаш ажаллап шыдаанын шызылган, суд-медикана истетилгенин түмөлийн, база өскө-даа шымылган бижиктерин азыркы кижилерге болгаш оларны төрелдеринге бээр эргезин чок.

Областын Санитар-чырыдымшык бажым.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетининг кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24-63, редакторун орадакчынын 35-24, пропаганда кидистинин 23-54, харысагалыг секретарын болгаш харысагалыг дежурнын 23-35, кодээ ажил-агый, үлестүр болгаш транспорт кидистерин 25-38, партияны-амыдар болгаш культура - амдылар кидистерин 37-13, иштинги информация кидистиңи 20-60, чаага болгаш совет тургузуу кидистеринин 21-27, дитажыдакчыларын 22-64, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.